

Rectoria de Gaià

Gaià

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Nucli de Gaià
Emplaçament
Alçada: Carretera de Prats de Lluçanès (BV-4401), km. 5
480

Coordenades:

Latitud: 41.91655
Longitud: 1.92546
UTM Est (X): 410892
UTM Nord (Y): 4641069

Classificació

Número de fitxa 08090 - 168
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Barroc Contemporani
Segle XVI-XX
Any 1794
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Esgrafiats barroc pendents de restauració
Protecció Inexistent
Número inventari IPA 35308
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: Bisbat de Vic

Fitxes associades:

[Església parroquial de Santa Maria de Gaià](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Descripció

Rectoria de l'església parroquial de Gaià, emplaçada al costat d'aquesta i actualment transformada en un restaurant. Es tracta d'un edifici de grans dimensions que consta de tres parts ben diferenciades: l'antiga rectoria (de la qual en queda un petit cos adossat al nord-est), l'edifici principal (aixecat el 1794) i un cos de construcció moderna (situat a la part posterior i adaptat a la funció actual de Restaurant). El cos principal és una edificació de planta gairebé quadrada, perfectament regular i simètrica. Disposa de planta baixa més dos pisos i golfes. L'element que el distingeix és la decoració dels murs exteriors amb esgrafiats barrocs, que li confereixen un aire senyorial. Actualment només es conserven els de les parets sud i oest. Fa uns anys es van treure els de la paret est perquè estaven molt malmesos. A la planta baixa aquests esgrafiats imiten un aparellat de carreus, mentre que a les plantes superiors hi ha un motiu fet de garlandes de flors combinades amb elements geomètrics i arquitectònics. S'hi poden veure dos rellotges de sol. Tot l'edifici reflecteix el poder econòmic dels rectors de Gaià, que tenien diverses propietats en el terme parroquial. Aquest edifici adopta una estructura semblant a una masia, estructurada amb tres naus. La façana principal reflecteix aquesta estructura tripartita i, en les dues primeres plantes, es distribueix en base a tres eixos d'obertures. El segon pis queda obert amb una àmplia galeria de cinc arcades i, al nivell de sotacoberta, hi veiem diversos òculs. A les façanes laterals les finestres, emmarcades amb llindes, brancals i ampits de pedra, queden perfectament alineades. Alguns dels ampits s'han substituït modernament. Aquest cos principal restava inacabat per la part posterior, on els constructors havien previst allargar-lo. En aquesta part, on quedaven restes de la rectoria antiga, els anys 1988 i 89 s'hi van fer obres per completar les instal·lacions del restaurant. L'edifici es va dotar d'una façana nord, a la qual s'hi va annexar un cos de nova construcció. La façana nord es va decorar amb esgrafiats de temàtiques religioses amb la voluntat de complementar amb un motiu afí però d'estètica contemporània els esgrafiats de la part antiga de l'edifici. Pel que fa a la Rectoria vella, la part conservada permet veure que era un edifici de tres plantes, una mica més baix que el 1794.

A l'interior de la Rectoria es manté l'estructura de l'edifici en tres crugies. A la planta baixa cada nau està coberta amb una volta d'arc rebaixat amb llunetes, la qual darrerament es va reforçar amb una estructura metàl·lica. Aquestes naus proporcionaven un ampli espai dedicat originàriament a estables i que actualment formen part del bar-restaurant. A la planta superior hi havia les dependències de la rectoria, amb àmplies estances, i al pis superior les habitacions.

Observacions:

A la llinda del balcó d'entrada: MDCCXCIV [1794]
Informació facilitada per Francesc Trias Campoy

Història

L'església parroquial de Gaià està documentada l'any 996. Als segles XI-XII s'aixecà un nou temple, romànic, del qual en queden unes poques restes visibles. En aquesta època l'església de Gaià tenia com a sufragànies les de Sant Miquel de Terradelles i Sant Esteve de Vilaramó. L'any 1375 hi ha documentada una sagrera al voltant de l'església, però més endavant se'n va perdre el rastre, de manera que al nucli de Gaià només hi va quedar el mas Prat. En aquesta època el rector tenia tot un seguit de propietats dins de la parròquia que li pagaven censos i li aportaven unes bones rendes. Al segle XVII es decidí aixecar l'església nova, que és l'actual. La data de 1694 inscrita al portal d'entrada seria el moment de la finalització de les

obres. El conjunt de l'església es va completar el 1791, quan es va reformar la part superior del campanar, obra que va anar a càrrec del conegut mestre de cases Josep Morató i Codina, de Vic.

Pel que pròpiament a la Rectoria, es troba documentada ja l'any 1565; concretament, en una visita pastoral en la qual es diu que l'edifici estava semiderruït i que calia reparar-lo en sis mesos. Segons la inscripció de la façana, l'edifici nou de la Rectoria es va construir l'any 1794. Es tracta d'una edificació notable i, tot i que no es pot dir amb certesa, podria ser obra del mestre de cases Josep Morató i Codina, que feia poc havia intervingut en el campanar.

A l'inici de la Guerra Civil, el 25 de juliol de 1936, l'església es va incendiar i es va perdre tot el mobiliari i l'arxiu. Entre 1942 i 46 es va reconstruir la teulada, i no va ser fins el 1957 que es va inaugurar la reconstrucció més general de l'església. Les obres van anar a càrrec del paleta i picapedrer Josep Matamala Bruc, que va comptar amb la col·laboració dels veïns del poble. Durant un temps es va passar a dir missa als baixos de la rectoria, en la nau central. Les naus dels costats, antigues quadres, es van adequar per fer-hi activitats diverses, com ara teatre o la festa dels Reis. A finals dels anys 1950 en els baixos s'hi va obrir un bar, regentat per Joan Bruch, i també una botiga. Posteriorment el bar-restaurant, anomenat les Òlibes, el va portar Marcelino Castañé. Després la Rectoria va estar un temps tancada, fins que el 1974 Daniel Trias i la seva família van tornar a obrir el restaurant, amb el nom de Gaià. Els anys 1988 i 89 es va portar a terme l'ampliació de les dependències del restaurant, amb l'aixecament d'un cos de nova construcció. El projecte va anar a càrrec de l'arquitecte manresà Ton Baraut. En aquest moment el prestigiós pintor manresà Josep Mestres Cabanes va procedir a fer un calc dels esgrafiats de les façanes. Els responsables del restaurant conserven aquests dibuixos en previsió d'una futura restauració dels esgrafiats. Aquest és un dels temes pendents d'aquest emblemàtic edifici del nucli de Gaià. Actualment quatre dels germans Trias Campoy continuen al capdavant del restaurant.

Bibliografia

BADIA, Josep M; FONT, Montse i altres (2016). "Arquitectura", "Relacions socials i festes", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 172-179, 217-221

